



عنوان	تأثیر تحریم‌ها بر اقتصاد ایران
سخنران	دکتر سیدعلی مدنی زاده، مهندس محمدرضا مودودی، دکتر محمدعلی حسن زاده
اعضای پنل	دکتر علی آقامحمدی، دکتر حسین راغفر، دکتر امیر باقری، دکتر ناصر خیابانی
تاریخ برگزاری: ۱۳۹۸/۰۲/۰۹	

### دکتر سیدعلی مدنی زاده: "بودجه، سیاست‌های پولی و تحریم"

سال ۹۷ متفاوت از نظر وضعیت اجتماعی و اقتصادی محسوب می‌شود. با مسئله نرخ ارز، کسری بودجه ساختاری، شبکه بانکی و نظام بودجه ناتراز رو به رو بودیم. نظام بانکی از نظر سلامت دچار خطر شد، دارایی واقعی بانک‌ها کمتر از بدهی‌هایشان و بدهی‌ها به واسطه نرخ‌های سود در حال رشد بودند، شبکه‌های بانکی وضعیت ناترازی داشتند، نقدینگی از رشد قیمت‌ها فاصله گرفته و هر لحظه انتظار میرفت خطر تخلیه فشار نقدینگی بر بازار کالای داخلی اتفاق بیفتد. حدود ۱۱ درصد تورم به دلیل سرکوب نرخ ارز بوجود آمد و نرخ سود سپرده حقیقی بالا باعث قفل شدن اقتصاد گردید. درآمد، با کسری بودجه ساختاری شدید مواجه شدیم که سبب ایجاد نااطمینانی در مردم شد.

با خروج آمریکا از برجام در سال ۹۷، تحریم‌ها و تاثیرات آن آغاز شد.

حوزه‌های تحریم شامل: مبادلات نفتی، مبادلات تجاری، مبادلات مالی، مبادلات حمل و نقل و مبادلات بیمه‌ای می‌باشد.

در واقع آمریکا با اعمال تحریم سعی در قطع مسیره‌های ذکر شده دارد.

این دوره از تحریم‌ها نسبت به دوره‌های قبل در مواردی از جمله شرایط بین‌المللی و منطقه‌ای، وضعیت اقتصادی (نظام بانکی، بودجه و ارز)، وضعیت اجتماعی و سیاسی، محدوده تحریم‌ها و شدت تحریم‌ها متفاوت بود.

اولین اثر تحریم‌ها کاهش صادرات نفتی و غیرنفتی (کاهش ذخایر ارزی و افزایش نرخ ارز) بود که سبب ایجاد تورم شد. تورم بالا خود باعث نامتعادل شدن اقتصاد گردید. تحریم‌ها باعث کاهش درآمد دولت، کاهش واردات و در نتیجه باعث کاهش میزان تولید شدند.

قبل از اعمال تحریم، اخبار ناشی از آن باعث تشویش اذهان عمومی شده و منجر به افزایش تقاضای سوداگرانه در بازار ارز گردید.

لذا برای مقابله با تورم باید در ۶ جبهه اقدامات فعالانه برای مقابله با تحریم‌ها در پیش گرفت:

- ۱- بازار ارز
- ۲- نظام بودجه
- ۳- مهار نقدینگی و نظام بانکی
- ۴- مبارزه با رکود و بیکاری
- ۵- تامین حداقل معیشت مردم
- ۶- سیاست‌های تجاری



## مهندس محمدرضا مودودی: "تحریم‌ها و انفصال ایران از بازارهای جهانی"

برای بهبود وضعیت کنونی، اکنون بهترین زمان است که نفت را وارد صندوق توسعه ملی نمائیم. تحریم این دوره را می‌توان به عنوان یک جنگ اقتصادی دید. در سال‌های پیش رو، با توجه به وابستگی به تکنولوژی ممکن است تحریم‌های شدیدتری اتفاق بیفتد، لذا باید تدابیری در این راستا و برای جلوگیری از این تحریم‌ها اندیشیده شود.

متأسفانه در ایران هنوز برای مقابله با تحریم دست‌والعمل واحدی وجود ندارد، حتی با وجود اینکه سال‌های قبل نیز دچار همین نوع تحریم شده بودیم.

یکی از مشکلات اصلی، سیاست‌های ارزی هستند و اینکه سبد کالای ما توانایی نفوذ در مناطق را نداشته است. اگر مبلغی را به سرمایه‌گذاری در مگا پروژه‌ها اختصاص می‌دادیم، می‌توانستیم به راحتی بخش اعظمی از صادرات منطقه را در دست بگیریم.

در این جنگ اقتصادی هدف آمریکا ایجاد درد، ناامیدی و بحران است.

بحثی که در سال‌های ۹۵ و ۹۶ مطرح شد، این بود که اگر نرخ ارز واقعی شود حجم صادرات نیز افزایش می‌یابد. اما وقتی نرخ ارز واقعی شد، عکس این نظریه اتفاق افتاد و صادرات ما حدود ۴ درصد کاهش یافت.

در سال ۹۶ حدود ۱۰۰۰۰ شرکت صادرکننده در ایران وجود داشت که نزدیک ۶۰ درصد این شرکت‌ها اساساً شناسنامه هم نداشته و تعداد زیادی از آن‌ها حدود ۵ میلیارد دلار صادرات داشتند.

پدیده جدیدی به نام کارهای اجاره‌ای نیز ظهور کرد که خود باعث وخیم شدن اوضاع گردید. اما اگر بخواهیم با دید مثبت به آن‌ها بنگریم، درمی‌یابیم که اگر اینگونه شرکت‌ها نبودند امکان داشت که بازارهایمان را از دست بدهیم.

برای نجات از وضعیت فعلی و پاسخگویی به نیازهای داخلی باید به گونه‌ای عمل کنیم که انگیزه تولیدکنندگان افزایش یافته و بتوانیم تهدیدها را به فرصت‌ها تبدیل نماییم.

## دکتر محمدعلی حسن زاده: "تأثیر تحریم‌ها بر صنعت حمل و نقل"

بخش‌هایی از اقتصاد کلان کشور که هدف اصلی تحریم‌ها هستند؛ وزارت نفت، بانک مرکزی و صنعت حمل‌ونقل دریایی می‌باشند.

زیرا این بخش‌ها بیشترین سهم را در درآمد دولت دارند و تحریم باعث افت شدید در این تجارت‌ها می‌شود. حمل‌ونقل دریایی یکی از مهم‌ترین بخش‌های تحریم است، چرا که بخش اعظمی از واردات و صادرات ایران از طریق آب‌های آزاد انجام می‌گیرد.

متأسفانه در ایران هنوز برای خنثی نمودن اثر تحریم‌ها و مدیریت شوک‌های روانی ناشی از آن‌ها ستاد بحران مناسبی تشکیل نشده است.

از طرفی هزینه‌های حمل‌ونقل دریایی افزایش یافته و سبب ایجاد فشار نسبتاً زیادی شده است. از طرف دیگر تصمیماتی نیز در داخل کشور گرفته شده که خود موجب بالا رفتن هزینه‌ها شده است.



علاوه بر جنگ اقتصادی، به واسطه وجود فضاهای مجازی جنگ روانی نیز به راه افتاده است.

راهی که پیش روی ما می باشد این است که تحریمها را بپذیریم و سعی کنیم با مدیریت درست بحرانهای بوجود آمده را مدیریت نماییم.

### دکتر ناصر خیابانی:

۱. نظام ارزی: بر اساس مطالعات انجام شده رفتار نظام ارزی ایران در دهه ۸۰ با دهه ۹۰ متفاوت است. جهش ارزی اتفاق افتاده در سالهای اخیر باعث اختلال در نظام ارزی گردید. افزایش نرخ ارز شوکی خارجی به حساب می آید، اما نقشی که سیاستگذاران داشتند جهش ارزی را بیش از حد انتظار بالا برد و پذیرش نظام ارزی چندگانه بود که باعث ایجاد رانت در کشور شد. بعد از جهش ارزی انتظار می رفت که میزان صادرات افزایش یابد. اما متأسفانه نظام چندگانه ارزی باعث از بین بردن انگیزه صادرکنندگان و کاهش میزان صادرات گردید.
- ۱- تولید: سالهای زیادی است که ما دچار تله رونق هستیم و یکی از دلایل اصلی این معضلات، دخالت دولت در قیمت گذاری است که باعث کاهش انگیزه تولیدکنندگان و کاهش اشتغال می شود. با کاهش تولید تورم افزایش یافته، نرخ ارز بالا رفته، هزینه تولید زیاد می گردد و این حلقه بارها تکرار می شود. برای افزایش میزان تولید بهتر است که دولت دست از کنترل قیمتها برداشته و جهت افزایش انگیزه تولید کننده از مشوقهای مالیاتی استفاده نماید.
- ۲- قیمت های انرژی: یکی از معضلات اصلی است که در دهه های گذشته با آن سروکار داریم. دولت با دادن سوبسید ضمنی به تولیدکننده انگیزه آنها را برای تولید بیشتر یا نوسازی و به روزرسانی از بین برده است. باید قیمتها را شفاف نمود و برای کمک به تولید کننده، انگیزه لازم را برای افزایش تکنولوژی و بهبود به او داد.

### دکتر امیر باقری:

یکی از مسائل مهمی که لازم است به آن توجه شود، مسئله سازوکار تصمیم گیری در شرایط تحریم است. در حال حاضر میان دستگاههای دولتی، مراکز مبارزه با تحریم خلق شده که در این مراکز با توجه به مسئله تحریم، مسائل مختلف بررسی و راهکارهایی ارائه می گردد. ساختار مبارزه با تحریمها بهتر است با در نظر گرفتن سه اصل اساسی شروع به کار نماید:

- ۱- مطالعه دقیق تحریمهایی که بر ایران اعمال می گردد.
- ۲- هدف گذاری میان مدت و کوتاه مدت در برابر تحریمها.
- ۳- تعیین راهبرد در حوزه سیاست اقتصادی خارجی و داخلی.

دو رویکرد کلی در برابر تحریم بایستی در نظر گرفت:

- ۱- اتخاذ سیاست تسهیل در برابر تحریم
- ۲- هم صدایی در برابر تفرقه